

جایگاهی برتر را اشغال می‌کند. تعداد اعضای آلمانی اس. دی. اس یا (انجمن دانشجویان سوسیالیست آلمانی) که پیش‌تاز جنبش دانشجویان معترض و رادیکال اروپا در سال‌های ۱۹۶۰ بود هرگز از حدود ۲۵۰۰ نفر تجاوز نکرد و تعداد اعضای اس. دی. اس (انجمن دانشجویان دموکرات) آمریکا حدود ۶۰۰۰ نفر بود. (آمار اخیر براساس تعداد افرادی که در سال‌های ۱۹۶۶-۶۷ حق عضویت می‌پرداختند به دست آمده است). هر دو تشکیلات فوق در دهه ۱۹۶۰ به صورت تشکیلات سیاسی مستقل اعلام موجودیت کردند و هیچ یک نیز تا دهه ۱۹۷۰ دوام نیاوردند^۱ برعکس، تعداد اعضای کنفدراسیون در طول سال‌های ۱۹۶۰ تا اواخر سال‌های ۱۹۷۰ به طور منظم افزایش یافت و طبق آمار محافظه‌کارانه دولت ایران اعضای آن به ۵۰۰۰ تا ۶۰۰۰ نفر نیز رسید.^۲ باید توجه داشت که کنفدراسیون هوادارانی به مراتب بیش از اعضای رسمی خود داشت که اغلب بدون وابستگی رسمی به سازمان در چارچوب فعالیت‌های آن مبارزه می‌کردند.

۱. کنفدراسیون پیشتر به سازمانهای دانشجویی سیاسی کار مثل اس. دی. اس آمریکا یا همتای آلمانی آن شباهت داشت تا به اتحادیه‌های دانشجویی ملی به مراتب بزرگتری مثل اتحادیه ملی دانشجویی فرانسه که پیش از آنکه به منافع سیاسی بسدبشند در فکر منافع صنفی خود بودند. در رابطه با چگونگی شکل‌گیری و ترکیب اعضای اس. دی. اس آلمان بنگرید به Levitt, op. cit., pp 52-53; Statera, op. cit., 14, 49 برای تاریخ مختصر اتحادیه دانشجویی فرانسه بنگرید به مقاله بالدن فیلد در Altbach, op. cit., pp 223-37. آمار نسبتاً دقیقی که از تعداد اعضای اس. دی. اس آمریکا در دسترس است مربوط به ۱۹۶۶-۶۷ می‌باشد. تا این زمان تعداد افرادی که حق عضویت پرداخت می‌کردند و نیز افرادی که به اشکال مختلف در فعالیتهای اس. دی. اس شرکت داشتند مشخص است. بعدها یعنی بین ۱۹۶۷ تا فروپاشی این تشکیلات اس. دی. اس در ۱۹۶۹، آمار بیشتری از تعداد افراد عضو اس. دی. اس گزارش شده است اما این آمارها صرفاً بر پایه حدس و گمان است چون آمار دقیقی برای تخمین تعداد اعضای آن در طی سالهای آخر حیاتش در دست نیست. بنگرید به: Kirkpatrick Sale, *SDS* (New York: Random House, 1973), 306-07, 529-30, 664

۲. ر. ک به کیهان، ۲۰ مهر ۱۳۵۷.

عضویت در کنفدراسیون می‌توانست عواقبی خطرناک داشته باشد به‌ویژه آنکه دولت ایران پس از سال ۱۹۷۱ کنفدراسیون را سازمانی غیرقانونی اعلام کرد که عضویت در آن می‌توانست تا دهسال زندان به دنبال داشته باشد. علاوه بر آن، کنفدراسیون از سال ۱۹۶۰ تا فروپاشی آن در سال ۱۹۷۵ ساختار واحد خود را حفظ کرد و حتی پس از فروپاشی، جناح‌های گوناگون منشعب از آن تا انقلاب به همکاری با یکدیگر ادامه دادند. بدین ترتیب جنبش دانشجویی ایران در خارج از کشور فقط زمانی به آخر خط فعالیت‌های سیاسی رسید که انقلاب در سراسر ایران فراگیر شده و دیگر نیازی به فعالیت‌های سیاسی در تبعید نبود. کنفدراسیون از نظر رشد کمی و کیفی در طول سال‌های طولانی موفق شد تا شعباتی در ایالات متحده، آلمان، فرانسه، انگلستان، ایتالیا، بلژیک، سوئیس، هلند، سوئد، اطریش و ترکیه و سازمان‌های وابسته در اتحاد شوروی سابق، چکسلواکی، لهستان، هند و ژاپن تأسیس نماید.

ششم، علایق کنفدراسیون و فعالیت‌هایش همانند ساختار تشکیلاتی آن متنوع بود. در حالی که هدف اصلی آن مبارزه علیه رژیم شاه و نظام دیکتاتوری مستقر در ایران بود، اما در جنبش‌های اعتراض‌آمیز دانشجویی در دهه‌های ۷۰-۱۹۶۰ در چندین کشور نیز مشارکت فعالانه‌ای داشت. یکی از مؤثرترین صحنه‌های این نوع فعالیت‌ها شرکت در تظاهرات مشترک دانشجویان ایرانی و آلمانی در طول دیدار شاه از برلین غربی در ژوئن ۱۹۶۷ بود، در این تظاهرات، دانشجویان آلمانی جنبشی اعتراضی و سیاسی در سراسر کشور برپا کردند و زمینه‌ساز قیام‌های دانشجویی سال‌های ۶۹-۱۹۶۸ در سراسر اروپا شدند.^۱ چیزی که کمتر مورد توجه

۱. سهم دانشجویان ایرانی در رادیکالیزه کردن جنبش دانشجویی آلمان مورد توجه ناظران امور تاریخ معاصر و نیز مطالعات بعدی آنان فرار داشته است. برای آگاهی بیشتر بنگرید به Hunnius, op. cit., pp 3-5; Statera, op. cit., pp 91-94; Cauter, op. cit., p 97 and Klaus Mehret, op.cit., pp. 111-12.

قرار گرفته است سال‌های مشارکت فعال و بی‌وقفه کنفدراسیون در جنبش‌های بین‌المللی مخالف با جنگ ویتنام و نیز حمایت از جنبش‌های ملی آزادیبخش و جنبش‌های دانشجویی ضد امپریالیست در آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین و حمایت متقابل و همکاری در روابط ویژه با سازمان‌های دانشجویی فلسطینی است. برخلاف اتهاماتی که رژیم شاه به اتحادیه ملی دانشجویی نسبت می‌داد کنفدراسیون هرگز رابطه سیاسی با دولتهای خارجی نداشت و از آنان کمکهای مالی نیز دریافت نکرد. در حقیقت عکس قضیه صادق بود یعنی کنفدراسیون از نظر سیاسی هم کشورهای غربی و هم اتحاد شوروی پیشین و هم جمهوری خلق چین را به دلیل حمایتشان از رژیم شاه محکوم می‌کرد.^۱

هفتم، کنفدراسیون خارج از چارچوبهای سیاسی به صورت یک پدیده فرهنگی اجتماعی نیز قابل مطالعه است. این سازمان ده‌ها هزار جوان ایرانی را که در سال‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ در کشورهای خارجی زندگی می‌کردند با اراده‌ای استوار به دور یکدیگر جمع و همدل و هم‌جهت کرد و حمایت از آنان را در مقابله با عوارض غربت و آوارگی و فقدان هویت در دستور کار خود قرار داد. در ابتدا کنفدراسیون کارش را با عنوان اتحادیه دانشجویان ایرانی در خارج از کشور آغاز کرد و هدف این بود که در راه اعتلای وطن و حل معضلات اجتماعی کشور در چارچوب قوانین موجود در ایران گام‌هایی برداشته شود. در سال ۱۹۶۲ کنفدراسیون به نمایندگی از جانب تنها سازمان اصلی دانشجویی در کشور یعنی سازمان دانشجویان دانشگاه تهران که وابسته به جبهه ملی بود خود

۱. بنگرید به فصلهای ۷ و ۸ همین بررسی. اس. دی. اس آمریکا مانند همنای خود کنفدراسیون به این منتهم شد که مورد حمایت مالی دولتهای خارجی قرار دارد ولی اس. دی. اس نیز مانند کنفدراسیون محل درآمد نه چندان زیادش براساس حق آبونمان، حق عضویت دانشجویان، فروش نشریات به اعضا و هوادارانش استوار بود. بنگرید به

را اتحادیه ملی دانشجویان ایرانی نامید. زمانی که جنبش دانشجویی داخل کشور به دلیل سرکوب و خفقان در آن سال‌ها از نظر تشکیلاتی اتحاد و انسجام خود را از دست داد، کنفدراسیون در خارج به رشد و بقای خود ادامه داد و به تدریج به یک سازمان سیاسی قدرتمند اپوزیسیون مبدل شد.

در حالی که کنفدراسیون از ماهیت صنفی سیاسی اولیه خود به مثابه یک اتحادیه دانشجویانی فاصله می‌گرفت اما همچنان بطور اساسی و تعیین‌کننده حامی منافع اعضای خود بود. کنفدراسیون موفق شد تا روح اتحاد و همبستگی و احساس همدلی و اعتماد به نفس را در میان اعضای خود ترویج و پرورش دهد و هزاران جوان سیاسی شده ایرانی را با جامعه جهانی دانشجویان و فعالین مبارزه سیاسی پیوند دهد و با القای دیدی جهانی به آنان، سد تنهایی و گوشه‌گیری و احساس از خود بیگانگی آنان را درهم شکند. اعضای کنفدراسیون لازم نبود از احساس تنهایی رنج ببرند. آنان همواره در کشورهای محل اقامت‌شان و نیز در دیگر کشورهای جهان شبکه‌ای از «یاران» جدی و مصمم در کنار خود داشتند که همگی معتقد بودند برای برقراری رفاه و عدالت اجتماعی و آزادی مردم ایران در تلاش‌اند. احساس وابستگی به جامعه کنفدراسیون و فرهنگ خاصی که این جنبش دانشجویی خلق کرده بود می‌توانست نیازهای جوانان ایرانی دور از وطن را که از فضای سرکوب و اختناق داخل کشورشان سرخورده شده بودند و از طرفی در کشورهای خارجی نیز افرادی بیگانه به حساب می‌آمدند ارضاء نماید. جنبش دانشجویی خارج از کشور با ایجاد احساس خوش‌بینی، عزم استوار و نیز وابستگی سیاسی در میان جوانان ایرانی که در طول دهه‌های ۷۰-۱۹۶۰ در خارج از کشور زندگی می‌کردند، پدیده‌ای بی‌نظیر در تاریخ کشور است.

ضمیمه ۱

اساسنامه کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی

مصوب کنگره اول، لندن ۱۹۶۱

مقدمه

ما نمایندگان دانشجویان و محصلین ایرانی که به مناسبت سومین کنگره کنفدراسیون در پاریس گرد آمده ایم: با عطف به آرمانهای ملی و نوع پرستانه فرزندان رشید و برومند ایران که در راه تعالی و سرافرازی مردم ما کوشیدند و در پیکار با اهریمنی و فرومایگی جان باختند. با توجه به اینکه با وجود غنای مردمی و ثروت کانی خویش کشور ما همچنان در نابسامانی های اجتماعی و سیاسی و اقتصادی مانده است. و با در نظر داشتن این حقیقت که دانشجویان و روشنفکران در کشورهای کم رشد چون مین ما از جمله مشعلداران عواطف ملی می باشند. اینک که نهضت ملی و دانشجویان ایرانی با شعارهای گسترده تر و آرمانهای فرزانه تری پیش می رود، کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی را در سومین سال پیروزی خود از نو پی ریزی می کنیم و پیمان می بندیم که تا گسستن همه بندهای محرومیت و عقب افتادگی و فراهم آوردن دگرگونی های ژرف و پایدار باین منظور در کشور خویش از پای ننشینیم.

انگیزه ما اعلامیه حقوق بشر منشور ملل متحد و جنبش روشنی بخشی است که با پیکار عظیم مردم زنجیر شده و ملت‌های تحت فشار تبلور پذیرفته است.

مواد اساسنامه

الف) نام کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی است که در مسطور به کنفدراسیون عنوان خواهد شد.

ب) هدف

هماهنگ کردن کلیه دانشجویان و محصلین ایرانی در خارجه و ایران انجمنها سازمانها و اتحادیه‌های متحده ایشان به منظور ایجاد و حفظ و استواری روح همکاری بین ایشان برای کسب حقوق و دفاع از منافع صنفی و ملی ایشان در خارجه و ایران.

شرکت در سرنوشت و همگامی در مبارزات ملت ایران و فعالیت در راه برقراری آزادیهای مصرح در قانون اساسی و همکاری با سازمانهای دانشجویی و کوشش در راه ایجاد امکانات مساوی برای رشد همه گونه استعدادها و چاره جوئی درباره مسائلی که بر قشر دانشجو و تحصیلکرده ما طبق منافع کشوری و موازین نوع دوستانه ما مطرح است تا از این راه جامعه ایرانی طبق منافع ملی و میهنی ما ارتقاء یابد.

ج) کنفدراسیون تشکیل می شود از:

۱. فدراسیون‌هایی که در ایران یا در خارجه تشکیل شده باشند.
۲. اتحادیه‌های واحد محصلین و دانشجویان در یک کشور خارجی یا در ایران.

۳. سازمانهایی که هنوز دارای فدراسیون نیستند.

بند اول - شرایط عضویت:

۱. پذیرفتن اساسنامه کنفدراسیون

۲. همکاری در راه اجرای هدف فدراسیون

۳. پرداخت حق عضویتی که توسط کنگره معین می شود.

تبصره - کلیه واحدهای فدراسیون حداقل ده درصد از درآمد خود یا مبلغی که توسط کنگره تعیین شده و به نسبت امکانات مالی واحدهاست به صندوق کنفدراسیون پرداخت می کنند.

بند دوم - حقوق عضویت:

۱. شرکت در کنگره و انتخاب کردن و انتخاب شدن در تشکیلات

اداری کنفدراسیون

۲. ارجاع قطعنامه ها، پیشنهادات و اعلامیه ها به کنگره شورای عالی و

هیئت دبیران

۴. خروج از کنفدراسیون

بخش دوم

قسمت اول - ارگانها (تشکیلات اداری کنفدراسیون)

۱. کنگره عمومی

۲. شورای عالی

۳. هیئت دبیران

۴. الف - کنگره

بند اول - کنگره عمومی عالیترین مرجع صلاحیتدار کنفدراسیون می باشد و تشکیل می شود از نمایندگان سازمانهای دانشجویی ایرانی که در بخش اول (ج) تصریح شده است.

بند دوم - تعداد نمایندگان شرکت کننده دارای حق رأی در کنگره از طرف هر واحد کنفدراسیونی به نسبت اعضای آن واحد به طریق زیر می باشد. واحدهائی که تعداد اعضای آن تا ۵۰ نفر است دارای یک رأی و آنهایی که تعداد اعضایشان بیش از ۵۰ نفر است به مقیاس هر ۵۰ نفر عضو اضافی دارای یک رأی بیشتر می باشند.

تبصره ۱ - به واحدهایی که تعداد اعضا بیش از ۵۰ نفر آنها مقیاس

۵۰ نفر را پر نمی‌کند با داشتن بیشتر از ۲۰ عضو اضافه بر مقیاس نیز حق یک رای اضافی تعلق می‌گیرد.

تبصره ۲ - به واحدهائی که بعلت قلت دانشجویان ایرانی در آن کشور تا ۲۵ نفر عضو معرفی می‌کند حق استفاده از یک رای تعلق می‌گیرد.

تبصره ۳ - در صورتی که واحدی خارج از قاره‌ای که جلسه کنگره در آن تشکیل می‌شود به علت بعد مسافت و هزینه سنگین مسافرت نتواند به تعداد استحقاقی طبق ماده فوق نماینده اعزام دارد هر نماینده اعزامی از آن واحد فقط حق یک رای خواهد داشت ولی می‌تواند تقاضای رای به طریق فدراسیونی بنماید. رای فدراسیونی بدین ترتیب خواهد بود که هیئت‌های نمایندگی هر یک از واحدها در موقع اتخاذ تصمیم، رای اکثریت هیئت نمایندگی را به عنوان رای آن واحد اعلام می‌دارد و این رای با احتساب ضربی مساوی خارج قسمت تعداد دانشجویان عضو در آن واحد به عدد ۵۰ با رعایت تبصره‌های دیگر این ماده برای نتیجه رای نهائی منظور خواهد شد. این تقاضا در صورتی پذیرفته می‌شود که مسئله با احتساب ضربی مساوی خارج قسمت تعداد نمایندگان استحقاقی واحد مزبور به تعداد نمایندگان اعزامی آن واحد برای رای هر نماینده هیئت نمایندگی مزبور قابل تغییر رای عمومی باشد.

بند سوم - کنگره حداقل هر سال یک بار تشکیل می‌شود.

بند چهارم - در صورت تصمیم اکثریت مطلق شورای عالی باتفاق آراء هیئت دبیران، کنگره فوق‌العاده فراخوانده خواهد شد.

ب) وظایف کنگره عمومی.

۱. رسیدگی به اعتبارنامه‌های واحدها و تثبیت نمایندگان آنها بر طبق

تبصره ۱. بند ۲ بخش دوم

۲. استماع و ارزیابی هیئت دبیران و شورای عالی و مطالعه و بررسی و

اظهار نظر درباره فعالیت‌های واحدهای کنفدراسیونی

۳. تغییر و اصلاح مواد اساسنامه در صورت لزوم

۴. تعیین مشی عمومی فدراسیون در آینده

۵. تعیین محل دبیرخانه

تبصره - واحدهای کنفدراسیونی که خود را نامزد دبیرخانه کنفدراسیون می‌کنند باید قبل از تشکیل کنگره اسامی پنج نفر از اعضاء خود را به عنوان دبیران سال آینده کنفدراسیون به دبیرخانه کنفدراسیون ارسال دارد.

۶. تخمین تقبلات مالی واحدهای کنفدراسیون

۷. تعیین محل و تاریخ تشکیل کنگره

۸. تدوین قطعنامه نهائی

قسمت دوم - شورای عالی

الف) تعریف

بند ۱ - شورای عالی از نمایندگان واحدهای کنفدراسیونی تشکیل می‌شود.

بند ۲ - هر واحد کنفدراسیونی دارای یک نماینده در شورای عالی می‌باشد که به هیئت دبیران کنفدراسیون معرفی می‌شود.

تبصره - هیئت دبیران کنفدراسیون هم دارای یک نماینده در شورای عالی می‌باشد.

ب) وظایف شورای عالی به قرار زیر است.

بند اول - تشکیل جلسه شورای عالی هر شش ماه یکبار و بیش از آن در صورت لزوم.

بند دوم - نظرات [نظارت؟] و رسیدگی به فعالیتهای هیئت دبیران

بند سوم - فراخواندن کنگره فوق‌العاده در صورت لزوم

بند چهارم - تهیه گزارش خود به کنگره

بند پنجم - رسیدگی به تقاضاهای دریافت شده از طرف سازمان‌های دانشجویی به منظور پیوستن به کنفدراسیون

تبصره ۱ - پیشنهاد عضویت باید از طریق هیئت دبیران کنفدراسیون به شورای عالی رجوع گردد

تبصره ۲ - در صورت موافقت شورای عالی تا تشکیل کنگره کنفدراسیون این سازمان می‌تواند در جلسات شورای عالی با داشتن حق رأی توسط نماینده خود شرکت نماید.

تبصره ۳ - شورای عالی باید حداکثر تا دو ماه بعد از دریافت پیشنهاد عضویت نظر قطعی خود را اعلام نماید.
(ج) چگونگی کار شورای عالی.

بند ۱ - رأی اعضا شورای عالی می‌تواند کتبی باشد

بند ۲ - اتخاذ تصمیم در شورای عالی با اکثریت ساده است (آراء ممتنع ملحوظ نخواهد شد).

قسمت سوم

الف) هیئت دبیران

بند ۱ - هیئت دبیران مرکب است از پنج نفر که از یک فدراسیون یا اتحادیه واحد خواهد بود.

بند ۲ - هیئت دبیران با داشتن مسئولیت مشترک برابر کنگره تصمیمات خود را فقط باتفاق آراء اتخاذ خواهد نمود.

تبصره - در صورت نبودن اتفاق آراء در هیئت دبیران، شورای عالی تنها مرجع صلاحیتدار برای رسیدگی به امور مورد اختلاف و اخذ تصمیم خواهد بود.

بند ۳ - هیئت دبیران از طریق و با کمک کمیته‌های فرعی منسوب به خود انجام وظیفه می‌کند

ب) کمیته‌های فرعی این کمیته‌ها به عبارت زیرند.

کمیته انتشارات

کمیته مالی

کمیته فرهنگی و اجتماعی

اول - کمیته انتشارات دارای وظایف و مسئولیت‌های زیر است:

۱. انتشار مجله ارگان کنفدراسیون یا برگزیدن و هدایت مجله‌ای که به این عنوان شناخته می‌شود.

۲. چاپ و انتشار بیانیه‌ها، قطعنامه‌ها و خبرنامه‌های کنفدراسیون

دوم - کمیته مالی دارای وظایف و مسئولیت‌های زیر می‌باشد:

۱. تنظیم دقیق خرج و دخل کنفدراسیون و تهیه بیلان مالی

۲. دریافت تقبل‌های مالی واحدهای کنفدراسیون

تبصره ۱ - کارت عضویت برای کلیه اعضای کنفدراسیون واحد خواهد

بود و به وسیله دبیرخانه از طریق واحدها پخش می‌شود.

۳. تکفل مرجوعات مالی کنفدراسیون با عطف به موجودی

سوم - کمیته فرهنگی و اجتماعی دارای وظایف زیر است:

۱. مطالعه و بررسی کامل کیفیات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی

کشوری و جهانی.

۲. فراهم آوردن اطلاعات و آمار مربوط به شرایط نوع و امکانات

تحصیلی دانشجویان ایرانی.

۳. کوشش در راه ایقاء بینش اجتماعی و فرهنگی در بین دانشجویان

ایرانی

۴. همکاری با کمیته انتشارات

۵. ایجاد هم‌سوئی در مجاهدات فرهنگی دانشجویان ایرانی با عطف

به احتیاجات میهنی ما

بخش سوم

ترمیم اساسنامه

بند ۱ - پیشنهادات مربوط به ترمیم یا حذف یک ماده یا موادی و اضافه نمودن یک ماده یا موادی جدید به این اساسنامه فقط در موردی می‌تواند در کنگره سالیانه مطرح شود که حداقل دو هفته قبل از تشکیل کنگره سالیانه از طرف یک واحد کنفدراسیونی به هیئت دبیران رسیده باشد و باید از طرف هیئت دبیران اقلأ یک هفته قبل از تاریخ افتتاح کنگره به واحدهای کنفدراسیونی برسد.

بخش چهارم

انحلال:

در صورتی که تعداد واحدهای متشکله کنفدراسیون از دو واحد کمتر شود کنفدراسیون منحل تلقی می‌شود. در آن صورت دارائی کنفدراسیون به یکی از دانشگاه‌های ایران اهداء خواهد شد.

ضمیمه ۲

منشور کنفدراسیون جهانی

مصوب کنگره شانزدهم فرانکفورت، ژانویه ۱۹۷۵

از آغاز جنبش ضد ارتجاعی، ضد استبدادی و ضد استعماری مردم ایران، روشنفکران مرفقی در پیوندی عمیق با توده‌های مردم قرار داشته و به‌مثابه بخشی از نهضت بزرگ آزادیخواهی و استقلال‌طلبانه میهن ما، در پاسداری سنتهای مبارزاتی مردم از جنبش تنباکو و انقلاب مشروطه تاکنون کوشیده‌اند. با توسعه مدارس و ایجاد دانشگاهها، روشنفکران به نیروی قابل ملاحظه‌ای در جامعه ایران تبدیل گردیده و با تعمیق آگاهی سیاسی، نقش آنان در مبارزه برای کسب آزادی و استقلال روز بروز اهمیت بیشتری یافت. افزایش فشار غارتگرانه ارتجاع داخلی، بسط دخالت امپریالیسم در کلیه شئون جامعه و ادامه و تشدید دیکتاتوری در ایران که منجر به استثمار و غارت روزافزون توده‌های وسیع زحمتکشان و پایمال شدن تمام حقوق اجتماعی و سیاسی مردم می‌شد سبب گسترش و تشدید مبارزات ضد ارتجاعی، ضد امپریالیستی و ضد استبدادی توده‌های تحت ستم گردیده و دانشجویان همراه با سایر طبقات و اقشار مرفقی فعالانه‌تر از گذشته در این پیکار مرفقی شرکت جسته و صفوف خود را بیش از پیش فشرده ساختند.

رشد مبارزات مردم، ارتقاء آگاهی و درک لزوم فعالیت متشکل، به

تلاش دانشجویان آگاه برای ایجاد وسائل همگامی سازمان یافته و مؤثر توده‌های دانشجوی با مبارزات مردم، و به تدریج به ایجاد جنبش متشکل دانشجویان ایران منتهی شد. بویژه در سالهای اخیر، توسعه دامنه مبارزات همه جانبه مردم، از مبارزات خود به خودی مطالباتی تا مبارزات رزمنده انقلابی در ایران از یکسو و غارت و چپاول بیش از پیش نیروی انسانی و ثروت‌های ملی ما بوسیله امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم آمریکا و تشدید و گسترش استثمار و گسترش هرچه بیشتر ماشین نظامی پلیسی حکومت دست‌نشانده محمدرضا شاه و واگذاری نقش ژاندارمری امپریالیسم به شاه در منطقه از سوی دیگر، سبب شد که روشنفکران و دانشجویان آگاهانه‌تر و مصمم‌تر در این پیکار همگانی شرکت جویند.

جنبش مردم ایران، و در تبعیت از آن جنبش دانشجویی، به خاطر سرنگونی حکومت مطلقه پهلوی، پایان دادن به سلطه طبقات ارتجاعی حاکم و قطع کامل نفوذ امپریالیسم، ایجاد جامعه‌ای مستقل و استقرار دموکراسی و آزادی بنفع مردم ایران و بویژه بنفع توده‌های میلیونی زحمتکشان مبارزه می‌کند.

جنبش دانشجویی بخشی از جنبش دموکراتیک و ضد امپریالیستی مردم ایران را تشکیل می‌دهد. همراهی و پیوند عمیق آن با جنبش مردمی ناشی از این حقیقت است که تأمین حقوق صنفی، اجتماعی و سیاسی دانشجویان بدون تأمین حقوق اجتماعی و سیاسی توده‌های مردم و بدون رهائی میلیونها توده زحمتکش میهن ما از یوغ ستم ارتجاع و امپریالیسم ممکن نیست. تحقق این امر تنها بدست توده مردم و بویژه زحمتکشان ایران امکانپذیر بوده و در نتیجه جنبش دانشجویی دریافته است که زمانی قادر به انجام موفقیت‌آمیز وظیفه اجتماعی خود می‌باشد که در خدمت مبارزات مردم بویژه زحمتکشان قرار گیرد.

کنفدراسیون جهانی یگانه سازمان علنی دانشجویان ایرانی در خارج از کشور، به مثابه بخشی از جنبش دموکراتیک و ضدامپریالیستی مردم و متأثر از این جنبش و برپایه آگاهی سیاسی و اعتقاد به ضرورت مبارزه علیه امپریالیسم و ارتجاع ایران پدید آمده و با بسیج، متشکل و آگاه ساختن توده دانشجوی و رهبری مبارزات دانشجویان خارج از کشور علیه امپریالیسم و حاکمیت طبقات ارتجاعی بسرکردگی حکومت مطلقه و سلطنتی پهلوی و همبستگی فعال با مبارزات ضدامپریالیستی خلقهای جهان توانسته است به دست آوردهای بزرگی نائل آید. شرط اساسی و ضامن پایداری و پیشرفت و موفقیت مبارزات کنفدراسیون، در محتوی مترقی و مشی سیاسی صحیح آنکه در منشور و مواضع آن انعکاس یافته است، در آگاهی رشد یابنده توده‌های متشکل در آن و تعمیق پیوندشان با مبارزات مردم و در گسترش پایه‌های کنفدراسیون از طریق بسیج و متشکل ساختن وسیع‌ترین توده‌های دانشجویست.

از آنجا که در کنفدراسیون جهانی، دانشجویان با طرز تفکرهای گوناگون و بر بینشهای متفاوت اجتماعی گردآمده‌اند، کنفدراسیون نمی‌تواند ایدئولوژی معینی را برگزیند. ولی برخورد عقاید و نظرات در سازمانها، سمینارها و محافل کنفدراسیون امری طبیعی است که باید در خدمت پیشبرد قاطعانه‌تر، آگاهانه‌تر و وسیع‌تر مبارزات ضدامپریالیستی و ضدارتجاعی کنفدراسیون و در خدمت حفظ و تحکیم وحدت آن قرار گیرد.

بنابراینچه که گفته شد کنفدراسیون سازمانی است توده‌ای، دموکراتیک و ضدامپریالیستی که براساس واقعیت عینی، امکانات و شرائط خود در تبعیت و بـمـثـابـه بخشی از جنبش دموکراتیک و ضدامپریالیستی مردم ایران در مبارزات مردم برای سرنگونی طبقات ارتجاعی بسرکردگی حکومت مطلقه و سلطنتی پهلوی و قطع کامل نفوذ

امپریالیسم شرکت می‌کند. فعالیت و مبارزات کنفدراسیون را حمایت بی‌دریغ و فعال از کلیه مبارزات مردم ایران، دفاع و پشتیبانی از کلیه مبارزین در بند و جلب پشتیبانی بین‌المللی برای این مبارزات و مبارزین، افشاء همه‌جانبه عملکردها و ماهیت رژیم و امپریالیسم جهانی سرکردگی امپریالیسم امریکا و تبلیغ لزوم سرنگونی رژیم و قطع کامل نفوذ امپریالیسم از ایران، همبستگی با کلیه مبارزات مترقی و آزادیبخش خلقهای جهان، ارتقاء آگاهی سیاسی و جلب و متشکل ساختن توده‌های وسیع دانشجویان ایرانی و مبارزه بخاطر تأمین حقوق سیاسی، اجتماعی و صنفی آنان تشکیل می‌دهد.

بخش اول

منابع اولیه

۱. مصاحبه‌های انجام شده با رهبران و فعالین کنفدراسیون

الف) مصاحبه‌های ضبط شده:

- بنی صدر، ابوالحسن، ورسای ۱۰ فوریه ۱۹۹۰.
- بیات‌زاده، منصور، لوس آنجلس، مه ۱۹۹۲.
- فاطمی، علی محمد، پاریس، ۱۲ دسامبر ۱۹۸۹.
- حاجبی، پری، پاریس، ۱۱ نوامبر ۱۹۸۹.
- حاج سید جوادی، علی اصغر، پاریس، ۲۶ مه ۱۹۹۰.
- حکمت، بیژن، پاریس، ۲۱ فوریه ۱۹۹۰.
- هزارخانی، منوچهر، پاریس، ۲۹ اکتبر ۱۹۸۹.
- خانلری، مولود، پاریس، ۲۳، ۲۸ مه ۱۹۹۰.
- ماسالی، حسن، پاریس، ۲۱ دسامبر ۱۹۸۹.
- میرهادی، سعید، پاریس، ۲ فوریه ۱۹۹۰.
- نیرومند، بهمن، برلین، ۱۱ ژوئیه، ۱۹۹۰.
- قاضی، حسن، پاریس، ۲۲ فوریه ۱۹۹۰.
- پاکدامن، ناصر، پاریس، ۲۹ نوامبر ۱۹۸۹.
- راسخ افشار، محمود، فرانکفورت، ۲۷ ژوئن ۱۹۹۰.
- سمنار، فرهاد، فرانکفورت، ۱۸، ۲۷ ژوئن ۱۹۹۰.
- ثابتیان، منوچهر، لندن، ۳۰ ژوئیه و ۵ اوت ۱۹۹۰.
- سلامتیان، احمد، پاریس، ۱۳ مارس ۱۹۹۰.

شاگری، علی، پاریس، ۱۵ نوامبر و ۱۳ دسامبر ۱۹۸۹، ۹ فوریه ۱۹۹۰.
 زربخش، مجید، فرانکفورت، ۱۳ ژوئن، ۵ ژوئیه، ۱۹۹۰.

ب) مصاحبه‌های دیگر:

فردی که مایل به ذکر نام خود نبود، لوس آنجلس، آوریل ۱۹۹۲.
 باج اُقلی، جواد، واشنگتن، سپتامبر ۱۹۸۸.
 کاتوزیان، محمدعلی همایون، اکسفورد (انگلستان)، ۱۹۹۰.
 کشاورز، هوشنگ، پاریس، ژانویه ۱۹۹۰.
 شاگری، خسرو، مصاحبه ضبط شده توسط ضیاء صدقی، ۱۳ سپتامبر و ۲۷
 ژوئیه ۱۹۸۳، کمبریج، ماساچوست، مجموعه تاریخ شفاهی ایران. دانشگاه
 هاروارد که مورد استفاده نویسنده قرار گرفته است.

۲. نشریات ادواری کنفدراسیون:

بولتن خبری کنفدراسیون
 دانشجو (ارگان انجمن دانشجویان ایرانی در ایالات متحده)
Iran Report
 ماهنامه کنفدراسیون جهانی
 (ارگان کنفدراسیون اروپایی) Namé - yé parsi
 نامه پارسی (ارگان کنفدراسیون)
 پیمان (دوره اول، لندن، ۱۹۶۵)
 پیمان (ارگان دفاعی کنفدراسیون)
 موج (از انتشارات انجمن دانشجویان ایرانی در ایالات متحده)
 شانزدهم آذر (ارگان کنفدراسیون)

۳. سایر نشریات وابسته به کنفدراسیون:

بیانیه کنفدراسیون دانشجویان ایرانی در اروپا (کنفدراسیون اروپایی)
 "The Confederation and International Union of Students" (The European

CIS delegates' report from the 15th anniversary of the IUS foundation, Prague , 1-6 November 1961).

/کنفدراسیون و اتحادیه بین‌المللی دانشجویان (گزارش نمایندگان کنفدراسیون اروپایی از پانزدهمین سالگرد بنیان‌گذاری اتحادیه بین‌المللی دانشجویان، پراگ، ۶ نوامبر ۱۹۶۱).

اظهاریه عده‌ای از اعضای سازمان شیکاگو. انجمن دانشجویان ایرانی در ایالت متحده ژوئن ۱۹۷۵.

Documents on Iranian Secret Police: SAVAK, Frankfurt CISNU, 1974.

Documents on the Dahlavi Reign of terror In Iran, Eyewitness Reports and Newspaper Articles, Frankfurt / M: the Documentation Center of the Confederation of Iranian Student National Union, n. d.

گزارش هفدهمین کنگره سازمان آمریکا، ۳۱-۳۰ مارس ۱۹۷۰.

گزارش کمیسیون خط مشی، برنامه تشکیلات. اساسنامه (کنگره ششم، فرانکفورت، ۱۹۶۷)

گزارش درباره واحدهای آمریکا. کنفدراسیون. دبیرخانه، ۷۰-۱۹۶۹

گزارش کمیسیون امور بین‌المللی کنفدراسیون جهانی، منتخب کنگره هفتم، اوت ۱۹۶۹.

گزارش و جمع‌بندی اکثریت هیئت نمایندگی آمریکا به دهمین کنگره کنفدراسیون ۱۹۷۰.

گزارش و مصوبات کنگره ۲۳ سازمان آمریکا. انجمن دانشجویان ایرانی در ایالت متحده، شیکاگو، اوت ۱۹۷۵.

جنبش دانشجویی ایران و وظایف اصلی آن (سازمان چریک‌های فدایی خلق ایران). فرانکفورت. M: کنفدراسیون، بی‌تا.

خلاصه گزارش دبیر رابط کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در اروپا در باره دومین کنگره فدراسیون انجمن‌های دانشجویی ایرانی در انگلستان و دومین کنگره کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در اروپا. (کنفدراسیون اروپایی).

نکاتی چند درباره قانون خارجیها. فدراسیون دانشجویان ایرانی مقیم آلمان غربی و برلین غربی، بی‌تا.

منشور کنفدراسیون جهانی، مصوب در شانزدهمین کنگره فرانکفورت در ژانویه ۱۹۷۵.

مسائل ایران در مطبوعات جهان، کنفدراسیون ۱۹۷۱.

مصوبات کمیسیون امور بین‌المللی کنگره ششم کنفدراسیون جهانی، فرانکفورت، ۱۹۷۶.

قطعنامه اتحادیه دانشجویان ایرانی در فرانسه در اجتماع پنجم سپتامبر ۱۹۶۱ در صحن سفارت ایران در پاریس.

طرح پیشنهادی برای ارائه به اولین کنفرانس زنان ایران، ۱ ژانویه ۱۹۶۵.

ترازنامه ملی کنفدراسیون جهانی، دوره یازدهم، فرانکفورت، کنفدراسیون، مارس ۱۹۷۱.

Was it A Plot to Kill The Shah? West Germany: the Confederation of Iranian Students, 1965.

۴. نشریات دانشجویی:

دانشجویان ایران: ارگان سازمان صنفی دانشجویان دانشگاه تهران

همگام

کارون

خبرنامه (اتحادیه دانشجویان ایرانی در فرانسه)

نشریه سازمان دانشجویان ایرانی مقیم فرانسه وابسته به جبهه ملی ایران

پاد

پژوهش

پنگاه

پیمان (جناح اتحادیه ملی)

پیوند

پندار

رزم دانشجو (احیاء)

شانزدهم آذر (جناح رزمنده)

شانزدهم آذر (جناح سپهر)

۵. نشریات اپوزیسیون

آرمان

باختر امروز، دوره‌های دوم و سوم و چهارم

چشم‌انداز

دنیا

حقیقت

ایران آزاد

ایران‌نامه

کاوشگر

کندوکاو

کارگر

خبرنامه جبهه ملی ایران

خرداد خونین

نوزده بهمن تئوریک

پیام دانشجو (Austin, Texas)

پیام مجاهد

پیکار، دوره دوم

سپهر

ستاره سرخ

شانزده آذر

سوسیالیزم

سداما

توفان

پیام دانشجو (تهران)

۶. سایر نشریات فارسی زبان:

اخبار ایران

اطلاعات

فردوسی

ایران و جهان

کیهان

کیهان (هوایی)

پرچم سرخ (منسوب به ساواک)

۷. نشریات به زبانهای دیگر:

Christian Science Monitor

The Daily Gater (San Francisco State College)

Economist (London)

La Gauche (Bruxelles)

The Guardian (New York)

Kayhan International (Tehran)

Los Angeles Herald Examiner

Los Angeles Times

The Militant

Le Monde

The Nation

New Times (Moscow)

Newsweek

New York Times

The San Francisco Chronicle

Time

Times (London)

Ramparts

Der Spiegel

The Student

Washington Post

۸. اسناد:

An Alliance of Reaction and terror... the Revealing Story of nearly 15 years of Anti-Iranian Activities Abroad: Teheran, Focus Publications, 1977.
Amnesty International Annual Report (1974-75), London: Amnesty International Publications, 1975

اسرار فعالیتهای ضد ایرانی در خارج از کشور: بی تا، ۱۹۷۶
با انحرافات درون جنبش دانشجویی مبارزه کنیم: دسامبر ۱۹۷۰
بیانیه نمایندگان منتخب در کنگره سوم فدراسیون آلمان (آخن) برای شرکت در
کمیته تدارک به منظور تشکیل کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در اروپا.
Bulletion d'information (ISC / Cosec)

در پاسخ یک سکوت: بی تا، بی تا.
اعلامیه جبهه ملی ایران، ۲۰ ژانویه ۱۹۶۳.
گزارش دومین کنگره سازمان‌های جبهه ملی ایران در اروپا.
گزارش جامعه سوسیالیستها در اروپا.
گزارش کمیته اجرایی سازمان انقلابی از هفتمین کنگره کنفدراسیون: بی تا، ۱ مارس
۱۹۶۸.
گزارش و مصوبات هجدهمین کنگره کنفدراسیون جهانی، فرانکفورت، ژانویه
۱۹۷۷.

هفت سال ستاره سرخ: سازمان انقلابی حزب توده ایران، ۱۹۷۷.
خلاصه گزارش دبیر رابط کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در اروپا درباره
دومین کنگره فدراسیون انجمنهای دانشجویی ایرانی در انگلستان و دومین کنگره
کنفدراسیون محصلین و دانشجویان ایرانی در اروپا.
کنفدراسیون بر سر دوراهی: بی تا.
ما و کنفدراسیون: حزب توده ۱۹۶۷.

مسائل کنونی جنبش دانشجویی خارجه و وظایف ما، آوریل ۱۹۷۷.
 یادداشتهای اجلاس رسمی انجمن دانشجویان ایرانی مقیم لوزان که در ۲۸ نوامبر
 ۱۹۵۵ در هتل (*La Paix*) در لوزان برگزار گردید.
 نشریه سازمان دانشجویان ایرانی مقیم فرانسه وابسته به جبهه ملی ایران، شماره ۲
 مارس ۱۹۶۲.

نتایج سمینار ویس بادن درباره بحران جنبش چپ ایران. فرانکفورت ۱۹۸۵.
 پیام به دوستان دانشجوی: اعضای دانشجویی حزب توده ایران در انگلستان، ۱۹۶۲.
 پیشداد، امیر (یادداشتهای شخصی)

سازمانهای دانشجویان ایرانی در شوروی و مصوبه کنگره نهم کنفدراسیون.
 "Statute de l'union des etudiants Iraniens en France, Fondée Juillet
 1952."

توفان (سال چهارم): سازمان مارکسیستی لنینیستی توفان، نشریه شماره ۲۱
 ژوئیه ۱۹۷۱.

توفان (سال ششم): سازمان مارکسیستی - لنینیستی توفان، ۱۹۷۳.
 "Working Paper for the 10 th International Student Conference",
 Working paper No. D / 7, n. p. : n. d.

بخش دوم منابع ثانوی

کتاب و رسائل فارسی

- آدمیت، فریدون، اندیشه ترقی و حکومت قانون: عصر سپهسالار. تهران: ۱۳۵۱
- _____ . ایدئولوژی نهضت مشروطیت ایران. تهران: پیام، ۱۳۵۵.
- _____ . فکر آزادی و مقدمه نهضت مشروطیت. تهران: ۱۳۴۰.
- _____ . فکر دموکراسی اجتماعی در نهضت مشروطیت ایران تهران: پیام، ۱۳۵۵.
- اسکندری، ایرج. یادمانده‌ها و یادداشتهای پراکنده. لندن: مرد امروز، ۱۹۸۷.
- اعدام انقلابی عباس شهرناری، مرد هزار چهره...: سازمان چریکهای فدائی خلق ایران.
- اقبال، عباس «سابقه تمدن جدید در ایران: کتاب حاجی بابا و داستان نخستین محصلین ایرانی در اروپا». یادگار، سال اول، شماره ۵، صص ۲۸ - ۵۰
- ایوانف، میخائیل سرگروویچ. تاریخ نوین ایران ترجمه هوشنگ تیزابی و حسن قائم‌پناه، انتشارات حزب توده ایران، ۱۹۷۶.
- بازرگان، مهدی. انقلاب ایران در دو حرکت. تهران ۱۳۷۳.
- پاکدامن، ناصر. «تا تبریز». چشم‌انداز (تابستان ۱۹۸۶) صص ۹۴-۶۱.
- پیش به سوی وحدت اصولی مارکسیست لنینیستها: سازمان انقلابی حزب توده ایران در خارج از کشور، ۱۹۶۹.
- جزنی، بیژن. مهره‌ای بر صفحه شطرنج: بی‌نا، ۱۳۴۹.
- _____ . طرح جامعه‌شناسی و مبانی استراتژی جنبش انقلابی خلق ایران. تهران:

مازیار، ۱۳۵۸.

چه نباید کرد؟ گروه اتحاد کمونیستی. ۱۹۷۷.

حریری، ناصر. مصاحبه با تاریخ سازان ایران. تهران: ۱۳۵۸.

خامه‌ای، انور. خاطرات دکتر انور خامه‌ای. تهران، انتشارات هفته، ۳ ج، ۱۳۶۳.

خواجه نوری، ابراهیم. بازیگران عصر طلایی. تهران ۱۳۵۷.

خوش نیت، سیدحسین. سیدمجتبی نواب صفوی: اندیشه‌ها، مبارزات و شهادت او. تهران: ۱۳۷۰.

دهباشی، علی (به کوشش) نامه‌های جلال آل احمد. تهران: پیک، ۱۳۷۴.

دهنوی. قیام خونین پانزده خرداد ۴۲ به روایت اسناد. تهران: رسا، ۱۳۷۰.

روحانی، سید حمید، بررسی و تحلیلی از نهضت امام خمینی در ایران. تهران ۱۳۷۱.

شاگری، خسرو. اسناد تاریخی جنبش کارگری سوسیال دموکراسی و کمونیستی ایران. فلورانس: انتشارات مزدک: ۱۹۷۶، جلد ۶.

شرح تأسیس و تاریخچه وقایع سازمان مجاهدین خلق ایران از سال ۱۳۴۴ تا ۱۳۵۰: سازمان مجاهدین خلق ایران ۱۹۷۹.

شوکت، حمید. نگاهی از درون به جنبش چپ ایران: گفتگو با مهدی خانباها تهرانی. ساریروخن، آلمان: انتشارات بازتاب. بی تا.

شهیدی، همایون. گزارش سفر میرزا صالح شیرازی. تهران ۱۳۷۲.

صدیق، عیسی. تاریخ فرهنگ ایران. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. ۱۳۵۴.

_____ . یادگار عمر. تهران: دهخدا، ج ۱، ۱۳۴۴.

کاتوزیان، محمد علی، همایون. خلیل ملکی: خاطرات سیاسی: ۱۹۸۱.

گذشته چراغ راه آینده است: جامی

محبوبی اردکانی، حسین. تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران. تهران: انتشارات دانشگاه تهران. جلد ۱، ۱۳۵۴.

مستقیمی، بهرام. چین: سیاست خارجی و روابط با ایران (۱۳۵۷ - ۱۳۲۸). تهران:

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۴.

مشکلات و مسائل جنبش. گروه وحدت کمونیستی، ۱۹۷۷.

- مصدق، محمد. خاطرات و تألمات مصدق. تهران: علمی، ۱۳۶۵.
- مینوی، مجتبی. «اولین کاروان معرفت». یغما. سال ۶، شماره ۸، ۹.
- ناطق، هما. «سرکوب جنبش دانشجویی». زمان نو.
- نامه به رفقا. سازمان مارکسیستی لنینیستی توفان، ۱۹۶۸.
- نکاتی درباره پروسه تجانس. گروه وحدت کمونیستی، ۱۹۷۷.
- همایون، داریوش. دیروز و فردا: سه گفتار درباره ایران انقلابی: بی‌نا، ۱۹۸۱.

www.KetabFarsi.com

کتب و رسائل خارجی

- Abdalla, Ahmad. *The Student Movement and National Politics in Egypt: 1923-1973*. London: Zed Books, 1985.
- Abrahamian, Ervand. *Iran Between Two Revolutions*. Princeton: Princeton University Press, 1982.
- _____ [ایران بین دو انقلاب، ترجمه ابراهیم گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، تهران: نشر نی، ۱۳۷۷]
- _____. *The Iranian Mojahedin*. New Haven and London: Yale University Press, 1989.
- _____. "Khomeini: Fundamentalist or Populist?" *New Left Review* 186 (March-April 1991): 102-19.
- Adelkhah, Fariba. *La Revolution sous le viole: Femmes islamiques d'Iran*. Paris: Editions Karthala, 1991.
- Afshari, Reza, "An Essay on Scholarship, Human Rights, and State Legitimacy: The Case of the Islamic Republic of Iran" in *Human Rights Quarterly*, Vol. 18, no. 3 (August 1996): S 44-93.
- Akhavi, Sharough. *Religion and Politics in Contemporary Iran: Clergy - State Relations in the Pahlavi Period*. Albany: State University of New York Press, 1980.
- Algar, Hamid: "Anjomanha-ye eslami-e daneshjuyan." In *Encyclopaedia Iranica*. London: Routledge and Kagan Paul, 1986, vol. 1, part 3.
- _____. "Imam Khomeini: 1902-1962: The PreRevolutionary Years." In Edmund Burke, III, and Ira M. Lapidus, *Islam Politics and Social Movements*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1988.
- _____. "The Oppositional Role of the Ulama in Twentieth-Century Iran." In Nikki R. Keddie, ed. *Scholars, Saints, and Sufis: Muslim*

Religious Institutions since 1500. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1972.

_____. *Religion and State in Iran, 1785-1906: The Role of the Ulama in the Qajar Period*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1969.

_____ . نقش روحانیت پیشرو در جنبش مشروطیت. ترجمه دکتر ابوالقاسم

سری، تهران: انتشارات توس، ۱۳۵۹

Altbach, Philip G, ed. *Student Political Activism: An International Reference Handbook*. New York, London and Westport, Conn.: Greenwood Press, 1989.

Altbach, Philip G. and Norman T. Uphoff, *The Student Internationals*. Metuchen, N. J.: The Scarecrow Press, 1973.

[Anonymous] "How the CIA Turns Foreign Students into Traitors." In *Ramparts*, Vol. 5, no. 10 (April 1967): 24, 38-49.

Arasteh, Reza. *Education and Social Awakening in Iran: 1850-1960*. Leiden: E. J. Brill, 1962.

Afra', Hasan. *Under five Shahs*, 1964.

_____ . در خدمت پنج سلطان، ترجمه سیداحمد نواب، تهران: انتشارات

مهراآئین، ۱۳۷۷

Arjomand, Said Amir, ea., *Authority and Political Culture in Shi'ism*. Albany: State University of New York Press, 1988.

_____. *The Turban for the Crown: The Islamic Revolution in Iran*. New York and Oxford: Oxford University Press, 1988.

Ashraf, Ahmad and Ali Banuazizi. "The State, Classes and Modes of Mobilization in the Iranian Revolution." In *State, Culture and Society* (Spring 1985): 3-39.

Azari, Farah, ed. *Women of Iran: The Conflict with Fundamentalist Islam*. London: Ithaca Press, 1983.

- Bakhash, Shaul. *Iran: Monarchy. Bureaucracy and Reform under the Qajars: 1858-1896*. London: Ithaca Press, 1978.
- Banani, Amin. *The Modernization of Iran, 1921-1941*. Stanford: Stanford University Press, 1961.
- Bayat, Assef. *Workers and Revolution in Iran* London: Zed Books, 1987.
- Bayat, Mangol. *Iran's First Revolution: Shi'ism and the Constitutional Revolution*. New York and Oxford: Oxford University Press, 1991.
- Behrooz, Maziar. "Iran's Fadayan 1971-1988: A Case study in Iranian Marxism." In *JUSUR*, vol. 6, (1990): 1-39.
- Bill, James A. *The Eagle and the Lion: The Tragedy of American-Iranian Relations*. Austin: University of Texas Press, 1988.
- _____ . شیر و عقاب، ترجمه دکتر فروزنده برلیان (جهانشاهی)، تهران: نشر فاخته، [۱۳۷۱]
- _____ . *Iran: Groups Classes and Modernization*. Columbus, Ohio: Charles Merrill, 1972.
- Bozorgmher, Mehdi and Georges Sabagh. "High Status Immigrants: A Statistical Profile of Iranians in the United States." In *Iranian Studies*, vol. XXI, nos. 3-4 (1988) : 5-36.
- Brand, Laurie A. *Palestinians in the Arab world: Institution Building and the Search for State*. New York: Columbia University Press, 1988.
- Caute, David. *The Year of the Barricades: A Journey Through 1968*. New York: Harper & Row, Publishers, 1988.
- Cobban, Helena. *The Palestinian Liberation Organization: People Power and Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1984.
- Burke, Edmund III and Ira Lapidus, eds. *Islam. Politics and Social Movements*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 1988.